ВЫБАР

ГАЗЕТА ДЭМАКРАТЫЧНЫХ ПЛЫНЯЎ ПРЫДЗВІНСКА-ПРЫДНЯПРОЎСКАГА КРАЮ

№ 7 (13) 1 красавіка 1992 г. — Цана 40 кап.

А на «панскай» вулицы...

Уросшая ў зямлю, дажываючая свой век хацінка і гэты двухпавярховы катэдж з вялізнымі вокнамі, якімі ён фанабэрыста пазірае на такіх жа фанабэрыстых суседзяў... Хаціны раскіданы на многіх вуліцах Талачына, катэджы-церамы сабраліся на адной, якую называюць «Панскай» і на якую селяцца ў асноўным кіраўнікі раённага маштаба, так званая «эліта».

Гаспадыня хацінкі (на здымку) васьмідзесяцігадовая Ефрасіння Сафронаўна Пахомава з цяжкім уздыхам расказвае:

—У 1943 годзе бежанкай са Смаленска дабралася я з дзецьмі да Талачына. На карове везлі свой скарб. Карову пасля прадала і купіла вось гэты «церамок», які і тады ўжо не выдзяляўся «маладосцю». У ім вырасціла дзяцей, якія раз'ехаліся хто куды, у ім ляжаў на куце муж-нябожчык. І вось ужо чатырнаццаць гадоў пакутую адна...

—Ці звярталася я за дапамогай да мясцовых улад?—перапытвае бабуля.—Звярталася, і не аднойчы. Напачатку хацелі выдзеліць сумесную з жанчынай-п'яніцай, без усялякіх зручнасцей, кватэру, а потым, калі я адмовілася ад яе, увогуле размаўляць не сталі. Нібы я не варты нічыёй увагі чалавек. А я ж сумленна працавала, у тым ліку ля дваццаці гадоў у раённым камбінаце бытавога абслугоўвання насельніцтва. А непатрэбная, выходзіць, нікому. Так і згніеш зажыва ў гэтай трушчобе...

Даўні камяк сціскае сэрца, калі прыгадваю не дзесятак, многія дзесяткі такіх жа хацін у адным толькі Талачыне, у якіх гэтак жа, як Е. С. Пахомава, пакутуюць, дажываючы свой век, удовы загінуўшых на франтах Вялікай Айчыннай вайны, проста адзінокія жанчыны.

...А на «Панскай» вуліцы, нібы грыбы пасля цёплага дажджу, растуць прыгажуны-катэджы. З нянавісцю пазіраючы на іх, талачынцы ўсё часцей і часцей прыходзяць да думкі, што ці не трэба б ужо зноў, як у рэвалюцыйныя гады, кінуць заклік: «Мір хіжынам, вайна палацам!»

М. БАШАРЫМАЎ.
Фота Л. Скарупы.

Яўгенія МАЛЬЧЭЎСКАЯ

Хай затопчуць мяне, хай
зраўняюць з зямлёю,
Я ўсё роўна ўваскрэсну
з магілы сваёй:
Прарасту праз дзірван
сакавітай травою,
Праяўлюся на дрэвах
дрыготкай ліствой.
І складзецца з мяне мая
новая песня,
Тая самая песня, што
нішчылі ўсе
Над калыскай дзіцяці,
ля матчыных весніц
І ў рамонкавым лузе, і ў
жытняй расе.
Я ўсё роўна ўваскрэсну,
прыду і дыханне
Я сваё удыхну у нашчадкаў
маіх
І праз ноч у крыві у блакітнае
ранне
Павяду іх за песняю роднай
для ўсіх.

З верай у падтрымку і разуменне нашага Адраджэння людзьмі розных нацыянальнасцей мы прадастаўляем сваім чытачам 4-ю і 5-ю старонкі «Выбара».

Перепечатка по просьбе читателей

ГРЕШНИК №1

Больше всего на нашей грешной земле Берия любил власть и женщин. Что у него стояло на первом месте, а что на втором, я, ей-Богу, затрудняюсь сказать. Судя по всему, обе пламенные страсти Лаврентия Павловича сосуществовали на равных правах.

Возникает вопрос—было ли у него время думать о женщинах? Насколько я понял, Берия думал о них всегда и везде, даже на заседаниях Политбюро ЦК КПСС. Иначе как объяснить тот факт, что в перерывах он выходил из кабинета Сталина и по телефону Поскребышева заказывал женщину с доставкой на дом. Так бывало не раз и два, поэтому уместно говорить не об исключении из правила, а о самом правиле.

Не знаю, кто как, а я не очень-то доверяю свидетельским показаниям в отношении лиц, до ареста занимавших главенствующее положение, а после ареста, еще до следствия и суда, громогласно объявленных врагами народа. Когда вся мощь государственной машины направлена против низложенного мастера-механика, еще вчера эту машину смазывавшего и лелеявшего, подмастерья, словно по команде, бросаются врассыпную, это закон. Вообще говоря, лакейская преданность, базирующаяся на корысти, на страхе и на лжи, в критические моменты по-другому и не проявляется. И, согласитесь, было бы странно, если бериевские вассалы в ходе следствия не возводили бы поклепов на бывшего сеньора. Но их показания в той части, которая касалась интимной жизни Берии, не содержат заметных преувеличений и, в сущности, не противоречат показаниям самого Лаврентия Павловича, отраженным в цитируемом протоколе допроса:

(Окончание на 7-й стр.).

ХОПІЦЬ СЯДЗЕЦЬ У МЯККІХ КРЭСЛАХ

Толькі тры чалавекі з жыхароў 4 вёсак саўгаса «Ульскі» адмовіліся паставіць свае подпісы ў карысць рэферэндума

У газеце «Віцебскі рабочы» за 17 сакавіка 1992 года я прачытаў артыкул «Прабіраючыся да мяккіх крэслаў...» Свае думкі і меркаванні якраз выказалі тыя 5 чалавек, якія зараз сядзяць у мяккіх крэслах. Я ў сувязі з гэтым з'явіў жаданне выказаць сваю думку ў адносінах «да запланаванага кіраўніцтвам БНФ рэферэндуму аб недаверы Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь». Я непасрэдна маю дачыненне да рэферэндуму. Але з артыкулам рашыў звярнуцца ў рэдакцыю газеты «Выбар», як дэмакратычнай, бо «Віцебскі рабочы» хоць і называецца незалежнай і масавай, але адпавядае больш інтарэсам наменклатуры, наконт рэферэндуму больш друкуе «супраць», а «за» пазбягае, няма ў яе аб'ектыўнасці ў друкаванні жаданняў народа.

У пачатку сакавіка я атрымаў 40 падпісных лістоў для збору подпісаў у падтрымку рэферэндуму і за 4 дні сабраў 200 подпісаў у 4 вёсках саўгаса «Ульскі». Адмовіліся паставіць подпіс у падтрымку рэферэндуму трое, або 2% з тых да каго я заходзіў у кватэру. Прычыны адмовы крыліся ў тым, што гэтыя трое людзей сумняваліся, што можна нешта зрабіць для паляпшэння цяжкага становішча людзей на вёсцы. Але 98% вераць, што народ сябе абароніць, калі выбраць новы Вярхоўны Савет і стварыць новы Урад. Хоць і 2%—гэта таксама народ, але я перавагу аддаю 98 працэнтам, ад імя якіх узяўся за пяро і паперу, бо вельмі непрыемна ўразіў артыкул «Прабіраючыся да мяккіх крэслаў...»

Я адначасова хачу і выказаць сваю думку, і даць нязгоду 5 аўтарам гэтага вялікага артыкула. **Галіна Вяткіна,** дырэктар прамыслова-гандлёвй фірмы «Світанак», народны дэпутат СССР пачынае выступленне лозунгам «Лічу, што коней на пераправе не мяняюць». Такіх SOS-лозунгаў прыдумана пасадскімі асобамі з мяккіх крэслаў і цёплых месц многа. І ўсе яны скіраваны на тое, каб іх нехта абараняў ад такіх-сякіх бэнээфаўцаў, якія схапілі анёлаў, народных «дабрадзеяў» за горла і гвалтоўна душаць. Наконт «коней». А што рабіць, калі гэтыя «коні» не цяглавыя, а цыркавыя. З-за гэтых «коней» «паром» на пераправе ўжо некалькі год толькі гайдаецца, намакае ды ў раку паглыбляецца, так ніколі да берага і не прыстане, гэтыя «коні» да сябе страцілі давер і патрэбу з боку народа, дыскрэдытавалі сябе. Карысці было б больш, калі б гэтых «коней» зусім з парома ў ваду скінуць на вольнае цячэнне і больш на паром не дапускаць, як з КПБ здарылася. Людзіператвораны ў рабоў, бурлакоў, яны і без цыркачоў да берага хутчэй даплывуць. Такіх лозунгаў я і сам магу дабавіць. «Не сячы курыцы галаву». А што рабіць, калі гэтая курыца ўжо некалькі год дзяўбе, набівае валё, сакочыць, а яйка няма. Асабліва гэтае «сакатанне» зараз актывізавалася з газет, радыё і тэлевізараў. Уся наменклатура паднялася. Сапраўдны гаспадар такую курыцу даўно б галавой на калодку палажыў, але ён і бярэ гэты тапор у выглядзе рэферэндуму. Ёсць лозунг і пра раскачванне лодкі, але людзі гавораць: калі не ўмееш грэсці, то не садзіся за вёслы. А наш Вярхоўны Савет хоць і тоне, народ у галечы топіць, але ўсё імкнецца грэсці. Такіх ужо абрыдлых лозунгаў кіраўнічая наменклатура многа прыдумала, але яны не ў карысць іх творцаў.

Яшчэ справа ў тым, што я сабраў подпісы ў 4 вёсках, а ў нашым саўгасе такіх вёсак каля 20, а ў раёне сотні, людзі застануцца не ахопленымі, бо раённыя ўлады не цікавяцца, чым жыве народ, варожа адносяцца да рэферэндуму, тармозяць работу ініцыятыўнай групы. Але настрой у асноўнай масы людзей бадзёры, падтрымліваюць рэферэндум, мяркуюць пайсці на выбарчыя ўчасткі і выбраць сапраўдных народных дэпутатаў.

Пётр Мінчанка, старшыня гарадскога савета ветэранаў вайны і працы, народны дэпутат Рэспублікі Беларусь свой артыкул пачынае славамі: «Міжволі ўзнікае пытанне: каму патрэбен гэты рэферэндум? Толькі кіраўніцтву БНФ, які прадстаўляе ў нашым парламенце невялікую колькасць дэпутатаў і, значыць, адпаведную колькасць выбаршчыкаў». Але ж я добра помню, як вылучаліся кандыдаты ў дэпутаты райкомамі і абкомамі партыі, якой дэмакратыяй яны кіраваліся. Я паважаю т. Мінчанку, не бяруся аспрэчваць яго выказванні. Але хацеў бы, каб т. Мінчанка, як ветэран, падсказаў мне (я—старшыня савета ветэранаў саўгаса «Ульскі», як пражыць састарэлым людзям у вёсцы сёння

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Кто нами руководит

КЛЕРКИ СВОЕГО НЕ ВЫДАДУТ

Продолжительное время лихорадит Витебский радиотехнический завод. О конфликте его директора с рабочими предприятия дважды писала «Народная газета».

Наш корреспондент беседовал с председателем совета предприятия Н. Хомичем.

—Николай Иванович, думаю у Вас нет основания жаловаться на прессу. С начала года регулярно появляются заметки о положении дел на вашем заводе, но, насколько мне известно, изменений немного.

—19 декабря прошлого года коллектив нашего предприятия выразил недоверие директору Михаилу Максимовичу Рипинскому. Причин для этого более чем достаточно: полный развал производства, отсутствие загрузки станочников, самая низкая среди предприятий нашей отрасли зарплата, массовое увольнение лучших специалистов.

—Действительно, причины для отставки директора очень серьезные.

—Вот и мы так думали, когда голосовали на конференции за освобождение директора от занимаемой должности. Но, когда вместе с председателем профкома завода Петровичем Степаном Константиновичем мы приехали в Минск к нашим хозяевам, в Госкомпром, там нас приземлили сразу, еще в приемной председателя. Молоденькая секретарша очень мило спрашивает: «Вы к нам в который раз?» Говорим, что первый и надеемся все сразу решить, потому что положение совсем аховое, тянуть некуда. «Что вы!,—заметила секретарша—к нам с такими же вопросами и по три и по четыре раза приезжают, так что, ребята, не настраивайтесь и не расстраивайтесь».

—Госкомпром создан не так давно. Организация новая...

—Оно так, но впечатление от нее гнетущее. Мне, правда, не приходилось бывать в Министерстве, но я бывал в Главке. Так вот, когда я попал в этот Госкомпром, мне показалось, что даже запах в коридорах такой же. Те же клерки в лоснящихся на определенном месте штанах, те же кабинеты, те же приемные, те же бесконечные ожидания, та же имитация какой-то деятельности.

—К кому же вы попали!

—Нам в определенном смысле повезло. Всего лишь после четырех часов ожидания нас принял заместитель председателя Госкомпрома Бохан Николай Константинович. Энергично пожал нам руки, собрал складки на лбу, изобразил максимум внимания и уверенно пообещал на прощание: «При решении судьбы вашего предприятия мы примем во внимание мнение вашего коллектива.»

—И как же выполнили это обещание!

—Да никак. Вообще трудно было ожидать что-то другое от бывшего работника аппарата ЦК КПБ (они ведь привыкли обещаниями кормить). Ждали бы, наверное, до нового пришествия, да спасибо «Народной газете»—поддержала. После появления второй заметки Николай Александрович, будучи в Новополоцке, мимоходом посетил-таки наш завод.

—И, наконец, ваши вопросы были решены!

—Как бы не так. События развивались в духе традиций нашей коммунистической партии.

Приглашают меня с председателем профкома в кабинет директора. Там уже находятся: сам директор, Бохан Н.И., главный инженер, заместитель председателя облисполкома Королев Альберт Гаврилович и председатель федерации профсоюзов Салтанов Валерий Иванович. Расселись. Бохан и говорит: «Вот к нам в Госкомпром поступило заявление от Михаила Максимовича с просьбой уволить его по собственному желанию в связи с плохим состоянием здоровья».

Понимаете! Как будто не было заводской конференции, а также нашей беседы в Минске, материалов «Народной газеты». По собственному желанию директор хочет уйти, по своей инициативе.

А Бохан продолжает: «Мы,—говорит,—решили с 1 марта отправить Михаила Максимовича в отпуск, а потом мы трудоустроим его на одном из предприятий города Витебска».

—Типичный замысел партаппаратчиков. Так они всегда спасали своих «штрафников».

—Да, ситуация какая-то странная, но так про себя решили: Бог с ними, с формулировками, с заявлением директора, в конце концов важен результат. Вышло-то в итоге по-нашему, директор уйдет, не будет мозолить глаза рабочим. И не стали спорить.

—Что же было дальше!

—Ждем 1-е марта, но 28 февраля главный инженер собирает руководителей и произносит краткую речь: «Пришел приказ из Госкомпрома, меня назначили и. о. директора, а нашему уважаемому Михаилу Максимовичу Рипинскому спасибо за работу, он остается на заводе в должности заместителя главного инженера по новой технике, прошу вас его любить и жаловать». И затем последовала немая сцена, совсем как у Гоголя. Мы ведь по всему заводу рассказали, что директор уходит из нашего коллектива.

Позже мы узнали, что наш начальник отдела кадров Задора В.В. не один час провел в кабинетах Госкомпрома. Формулировка в приказе об увольнении директора была изменена, и это дало Рипинскому основание остаться на заводе. А заниматься трудоустройством директора после его увольнения было поручено Королеву А. Г., который спокойно ушел в отпуск.

Вот такая история с исполнением желаний и обещаний. Как говорится, «за что боролись?...»

—Грустная история вашей борьбы...

—Грустно потому, что бывшие партийные клерки (Бохан, Королев и др.) добились своего: оставили Рипинского на заводе в начальниках. И люди поэтому продолжают уходить с предприятия. Они полностью разуверились в порядочности властей. Теперь их всерьез не принимают.

—Таково лицо бывших партийных чиновников. В нынешней ситуации особенно заметны их несостоятельность и ненужность. Если вы еще надеетесь на полезность нынешнего вашего республиканского и областного начальства, то зря теряете время.

—Мы уже это поняли. Несколько дней назад прошла конференция трудового коллектива, приняли решение о начале работы по приватизации нашего завода, а точнее по созданию акционерного общества. Дело это новое, трудное. Не знаем, как посмотрит на эти вольности наш хозяин—Госкомпром.

—Сделайте все, чтобы не чиновники, а вы сами были хозяевами своего предприятия, а значит и хозяевами своей судьбы. Другого пути нет.

—Думаю, что это так.

Беседовал Я. СЕРОВ.

Рэзананс

Наш урад аберагае рабаўнікоў

Лідэры дзяржаўнай камуністычнай партыі пачалі перабудову пры маўклівай падтрымцы радавых камуністаў, якія не чакалі, што так хутка стануць непатрэбнымі. Радавыя камуністы, якія не мелі ніякіх ільгот, не вельмі засмучаны, працуюць як і працавалі, а вось актывістам цяжка стала, няма каму ім бурна апладзіраваць. Вось мараць яны вярнуць Ідалаў, якім бездакорна служылі. Але нічога не выйдзе, правадырам ужо вашы ўзносы непатрэбны, бо цяпер ім ёсць куды свае накапленні прыстроіць. Заклікі да сумлення дзяржаўна-партыйнай наменклатуры, атрымаўшай уладу, ад ПКБ безвыніковыя, лёс партыі ўжо іх не турбуе.

Карміць вялікую колькасць прыслужнікаў дыктатарскай улады, каму дазвалялі браць трошкі больш з грамадзянскай кармушкі, цяпер усё менш жадаючых. Вось любіцелі дармавога і пужаюць грамадзянскай вайной.

Не, паважаны ветэран вайны і працы В. Цярэшчанка, што аспрэчвае ў «Віцебскім рабочым» выступленне аршанца Г. Берэста, акрамя як з вашага боку, грамадзянскую вайну ніхто не пачне.

Генадзь Берэст як раз заклікае да цывілізаванага пратэсту, да адстаўкі парламента і ўрада праз народны рэферэндум. Бо наш урад нічога не робіць, каб садзейнічаць панаванню парадка і законнасці, ён аберагае ўсіх рабаўнікоў: буйных і маленькіх князькоў на сваей пасадзе. Урад пакуль што ведае, непадсудзен. Раблю што хачу, усё роўна атрымаю персанальны пенсіон і яшчэ, магчыма, ахову.

Адразу хачу адкінуць галоўны довад, што партыю трэба вярнуць, бо цяпер некаму скардзіцца. Дапамагала партыйная дубінка зрэдку, калі гэта было на карысць кіраўніку партыйнаму. Ёсць другі шлях.

Нам патрэбна такая ўлада, якая вышэй пастовіць закон, Канстытуцыю, правы чалавека над адносінамі да партыі і пасады.

Калі будуць працаваць законы, сродкі для непрацаздольных ветэранаў знойдуцца. Успамінаю сваю маці, якая ніколі не скардзілася на малую пенсію (50 рублёў), а працавала на сябе да самай смерці і выхавала дзяцей. Ніхто ёй не дапамагаў. Таму мы павінны адмяніць усе прывілеі, акрамя як для непрацаздольных.

Толькі цвёрды парадак і падпарадкаванне законам, прызначаным для абароны правоў і свабод чалавека, прывядуць да росквіту Беларусі.

Жыве Беларусь!

У. ШАЙТАР,
вайсковец.

BYELORUSIAN ASSOCIATION OF AUSTRALIA

BOX No. 94, P.O. FAIRFIELD. N.S.W. 2165
Australia

Сакавік 1992г.

SOME HISTORICAL FACTS

1. First All-Byelorusian Congress attended by 1,872 delegates from Dec. 5-17, 1917.
2. Proclamation of Independence by Byelorusian Government on March 25th, 1918.
3. Byelorusian uprising against Russians in Nov., 1920.
4. Second All-Byelorusian Congress attended by 1,039 delegates, on June 27th, 1944.

Беларускаму Народнаму
Фронту ў горадзе Віцебск,
на рукі Юрасю Сьцяпанаў.

Вітаю Вас з 74-мі Угодкамі Векапомнага Акту Незалежнасьці, праз Якога Беларускія патрыёты, раніцай ў панядзелак, 25-га Сакавіка, 1918г. Абвясьцілі Вольнасьць і Незалежнасьць Беларускай Народнай Рэспублікі.
Жаданьне свабодалюбнага і нікому не пагражаючага беларускага народу быць вольным гаспадаром на сваёй беларускай зямельцы, не спадабалася крывавым ворагам і ён, сваёй значна-пераважаючай ваенна-збройнай сілай, паноўна акупаваў Беларусь і паддаў ўвесь беларускі народ пад пасіленую Русыфікацыю ды плянавую і сыстэматычна праводжаную палітыку гэнацыду.

Міліёны нявінных дзетак Маці-Беларусі былі фізычна зьнішчаныя ворагам ў ягоных спробах зьнішчыць беларускі народ як асобную і багатую культурай і гісторыяй нацыю - аднак Сьвятая Ідэя Незалежнасьці аказалася НЕПЕРАМОЖНАЙ і Яна заўсёды жыла і развівалася ў розуме і сэрцах беларускіх патрыётаў ды пры кожнай нагодзе прыпамінала ворагам што беларускі народ ніколі не пагодзіцца на акупацыю сваёй краіны і што ён будзе змагацца за сваё вызваленьне аж да перамжнага канца.

Перамога над ворагам ўжо ёсьць, фактычна, асягнутая і цяпер наш беларускі народ ўжо памаленьку - але з упэўненасьцю - пачынае адбудоўваць ўсе тыя праявы нацыянальна-дзяржаўнага жыцьця якія былі зьнішчаныя ворагам... Гэта займе час, аднак Беларусь ўжо Жыве і будзе Жыць!

Мы Аўстралалійцы беларускага паходжаньня нізка схіляем свае галовы перад Сьвятой Памяцьцю міліёнаў зьнішчаных ворагамі і загінуўшых ў змаганьні беларусаў і належнай гордасьцю аддаем чэсьць і пашану ІМ і ўсяму пераможнаму Беларускаму народу!

Слава і Гонар Творцам Акту 25-га Сакавіка!!!
Няхай Вечна Жыве Вольная і Незалежная Беларусь!!!

З пашанай,

А. Алехнік
Гэнэральны Сакратар

ЗБОР ПОДПІСАЎ ЗА РЭФЕРЭНДУМ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

КОНЕЦ СПЯЧКИ

Политические события последних дней по крайней мере потенциально несут в себе некое новое качество. Если раньше толчком для изменений в республике являлись внешние события, то сейчас ситуация может коренным образом измениться. Референдум и события вокруг него могут не только стать концом спячки населения, но и показать, что же представляют собой новые субъекты политической жизни. Смогут ли БНФ, Объединенная Демократическая партия Беларуси (ОДПБ), другие политические партии собрать необходимое количество подписей, организовать избирательную компанию и победить на парламентских выборах? Смогут ли они стать действенным фактором политических процессов, происходящих в республике?

В связи с этим необходимо дать хотя бы краткий анализ складывающегося политического положения. Это позволит точнее определить стратегию и тактику демократического движения на ближайший период.

Начнем с характеристики недавно образованного блока «Новая Беларусь». Не будем здесь касаться организационных промахов инициаторов создания этого блока—они очевидны, особенно на фоне подхода к созданию нашими южными соседями блока «Новая Украина». Лучше поговорим о содержательной стороне. Мне кажется, что инициаторы создания блока не сумели правильно оценить ситуацию, сложившуюся после выдвижения БНФ идеи проведения референдума о недоверии Верховному Совету Республики Беларусь.

Известно, что руководство БСДГ не подписало совместное заявление демократических сил, в котором декларировалась эта инициатива. И причина здесь не только в формальной стороне дела—мол, лидеры Грамады не имели права поставить подписи под заявлением без согласия Центральной Рады,—сколько в том, что уже тогда социал-демократы были готовы выступить с идеей создания блока «Новая Беларусь», блока, который был ориентирован на взаимодействие и сотрудничество с ныне существующим Верховным Советом, призван оказывать на него определенное давление, но не предусматривал его роспуск.

Именно это предопределило и организационные просчеты, и приглашение принять участие в блоке огосударствленные профсоюзы.

Поэтому не случайно и то, что БНФ и ОДПБ не вошли в «Новую Беларусь», а несколько позднее из нее вышли НДПБ, БХДЗ и некоторые другие общественные организации.

В самом деле, главная задача сейчас—это успешное проведение референдума и роспуск недееспособного Верховного Совета РБ. Отсюда вытекает и необходимость создания не блока вообще вкупе с огосударствленными профсоюзами, а блока избирательного, нацеленного на победу на предстоящих парламентских выборах. Не давление на Верховный Совет, а его роспуск должны стать лозунгом сегодняшнего дня. Понятно, что в сложившейся ситуации «Новая Беларусь» из партнера Верховного Совета будет скорее всего эволюционировать в самостоятельный избирательный блок или останется маловлиятельным политическим образованием. Она не сможет уже стать основой для создания более широкого избирательного блока демократических сил, ибо факт невхождения в «Новую Беларусь» БНФ и ОДПБ стал реальностью. Сложившаяся ситуация предопределяет и дальнейшие действия демократических сил. БНФ, ОДПБ и другие политические партии (не исключая БСДГ и БКП) на протяжении сравнительно короткого промежутка времени должны провести консультации друг с другом и на добровольной основе организовать предвыборный избирательный блок. Естественно, что этот блок не может быть организован ранее, чем будет собрано необходимое количество подписей для проведения референдума о недоверии Верховному Совету РБ. По моему мнению, этот избирательный блок должен опираться на партии и движения, находящиеся в поле притяжения центра, и не включать в себя как правых, так и левых. Что из себя будет представлять этот блок в численном отношении, какое название он получит, покажет будущее. ОДПБ же, не откладывая дела в долгий ящик, решила уже сейчас приступить к серии политических консультаций на предмет создания такого блока.

М. ПЛИСКО,
заместитель председателя ОДПБ, народный депутат Мингорсовета.

АБ СУМНЕННЯХ І ІХ БЕСПАДСТАЎНАСЦІ

У час збору подпісаў у падтрымку рэферэндуму мне давозілася чуць сумненні, якія выказваюць грамадзяне адносна неабходнасці яго правядзення. Найбольш распаўсюджанымі з'яўляюцца наступныя.

1. Параўнайце ўзровень нашага жыцця з жыццём у Расіі. Там людзі пухнуць з голаду, а ў нас во які асартымент!

Прыстойны адзетак ды цярпімы наедак у нашых людзей не ёсць заслуга цяперашняга Вярхоўнага Савета. Па-першае, у нас быў больш высокі пачатковы, «даперабудовачны» ўзровень, дзякуючы працавітасці нашага народа. Хутчэй трэба сказаць, што гэта захавалася не дзякуючы, а насуперак захадам ВС. Па-другое, чаму мы павінны раўняцца на найбольш адсталага з нашых суседзяў? І нарэшце, сённяшні ўзровень можа ўпасці за месяц, шмат што залежыць ад палітыкі кіраўніцтва. Мусіць, так яно і будзе.

2. Мне вельмі падабаецца Шушкевіч. Дзякуючы яго сустрэчам, пра Беларусь хоць трохі загаварылі ў свеце.

Сапраўды годны кіраўнік Станіслаў Станіслававіч—адукаваны, ведае дзяржаўную мову. Ні ў якое параўнанне не ідзе ён са сваім папярэднікам, па якому «хто як хаціт, той так і гаварыт». Але ж калі гэта так, дык Станіслава Станіслававіча можна абраць другі раз!

3. ВС мяне не задавальняе, бо некампетэнтнасць яго відавочная. Але і БНФ я не давяраю: яны прагнуць адхапіць сабе кавал патлусцей.

Калі б асабістае ўзбагачэнне было пакрыёмай мэтай апазіцыі, яна не выступала б за рэферэндум, а метадычна і засяроджана, цішком рабіла гэта. Зрэшты, сёй-той з учарашніх кампартбосаў так і робіць. Аднак жа апазіцыя выступае за роспуск ВС, г. зн. фактычна за самароспуск, не патрабуючы сабе прывілей і не дапускаючы іх для іншых. А не давяраеце БНФ, дык галасуйце за прадстаўнікоў іншых партый—калі будуць выбары. Усё залежыць ад нас, якое начальства мы сабе выберам.

4. Рэферэндум не падтрымліваю, бо ён запатрабуе шмат сродкаў.

Стратная гэта рэч на самой справе: папярэднія выдаткі з касы БНФ ужо перавысілі 100 тыс. рублёў. Аднак, падлічыце, спадарове, ува што абыходзіцца нам адзін дзень утрымання такога ВС, калі ўжо само яго існаванне ёсць для Беларусі небяспекай? Не палохаймася выбараў і перавыбараў; мусім жа некалі выбраць добрае начальства!

5. Фармулёўка пытання недакладная. Шушкевіч нават параўнаў яе з пытаннем кшталту «Ці сорамна Вам штораніцы збіваць сваю жонку!»

Фармулёўка якраз удалая, добра абдуманая і дальнабачная. Яна заключае ў сабе тры ўмовы: 1) роспуск ВС; 2) новыя выбары; 3) новы выбарчы закон, праект якога распрацаваны апазіцыяй. Пры незахаванні прынамсі адной умовы ўся кампанія не мае сэнсу.

6. Дзе гарантыя, што наноў абраны ВС (Сойм) будзе лепшым за цяперашні!

З упэўненасцю можна сказаць, што ён не будзе горшым.

Гарантыя гэта—у нас саміх: ува мне, у табе, у нас—у беларускім народзе. Толькі не ў **іх**—не ў наменклатуршчыках.

Уладзімір СЛАБІН,
ВДПІ імя С. М. Кірава, кафедра хіміі.

ХОПІЦЬ СЯДЗЕЦЬ У МЯККІХ КРЭСЛАХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

на 300—400 рублёў у месяц, нават калі будуць яны атрымліваць 550 рублёў. Я не ведаю і не зайздрошчу ім, як і яны мне. Нават «паёк» у апошнія 2 месяцы пачалі «выдаваць» абразлівым чынам: кансерву 78 рублёў за банку, мяса 50 рублёў за кг., каўбаса невысокага гатунку—60 рублёў. Ад кансервы, мяса, каўбасы многія адмовіліся. Кансервы так і ляжаць на прылаўку, а мяса адвезлі назад, каб не згніло.

У газеце «7 дней» за 22 сакавіка прыведзена статыстыка зарплаты розных груп працоўных і інтэлігенцыі, а састарэлыя ў гэтым спісу чамусьці адсутнічаюць. Дзяржаўным уладам, статыстам або сорамна стала прыводзіць такія лічбы для параўнання, або гэтая састарэлая група насельніцтва імі зусім выкінута за борт грамадства, як адыходы ў вачах высокіх чыноўнікаў, але такі факт. А ці ж не гэтыя людзі абаранілі Радзіму ў перыяд вайны, ці ж не яны потам і крывёю аднаўлялі народную гаспадарку ў цяжкія пасляваенныя гады, ці не яны яе ўмацоўвалі?

А што атрымліваецца зараз? За мінулы год узнікла многа самагубства сярод насельніцтва і з гэтай колькасці 25,7% пенсіянераў, 30,7% людзей прадпенсійнага ўзросту. Што, паважаны ветэран, цяпер я думаю, вы згадзіліся каму патрэбен рэферэндум. Можа гэтыя састарэлыя людзі ад салодкага жыцця, якое ім даў Вярхоўны Савет і Урад, рашаюць сваё існаванне самагубствам?

А разам з гэтым, самай аўтарытэтнай і высокааплачваемай кваліфікацыяй у рэспубліцы лічацца целаахоўнікі. Як думае таварыш ветэран, каму яны патрэбны, для чаго? На іх трацяцца вялікія дзяржаўныя сродкі. Ці патрэбны гэтыя целаахоўнікі таму, хто сёння не ведае, як выжыць, як звесці канцы з канцамі за 300—400 руб., хто думае, як хутчэй збавіцца ад пакут шляхам самагубства? Я думаю, што яны патрэбны, каб абараніцца ад народа, тым, хто сядзіць у мяккіх крэслах, хто даў сабе права сёння спажываць тое, што ствараюць іншыя, хто шыкуе, грабіць і рабуе народ—нашым уладным кіраўнікам. Якім чынам вывесці народ з галечы, татальных крызісаў, агульнага дэфіцыту? У Савета Міністраў няма праграмы. Хоць Савет Міністраў і Вярхоўны Савет і гавораць, што бачаць «свет у канцы тунэля», але гэта не што іншае, як чырвоны свет апошняга тупіка.

Я перажыў многа лідэраў: ад Сталіна да Гарбачова, але такіх хапуг, рвачоў, несумленных, недзеяздольных, зняважлівых, варожых людзям кіраўнікоў ні ў Саюзе, ні ў дзяржаве Беларусь раней не было. Гэтая сучасная наменклатура не крыўдзіць толькі сябе, сваю чэлядзь і сваіх сяброў. Вось чаму людзі патрабуюць рэферэндуму.

Леанід Мільто, галоўны ўрач вузлавой бальніцы ст. Орша, народны дэпутат гарадскога Савета гаворыць: «Кіраўніцтву БНФ да лямпачкі, відаць, што рэферэндум і новыя выбары ў Вярхоўны Савет запатрабавалі б многіх і многіх мільёнаў рублёў. Дзе ўзяць такія грошы? З кішэні падаткаплацельшчыкаў, з небагатых даходаў кожнага з нас». Сказана трапна і ніхто, я думаю, аспрэчваць не будзе, што даходы тых, хто жыве на сумленную зарплату, пенсію, стыпендыю, не багатыя. Але, калі задумацца глыбей, чаму так атрымліваецца. Рэферэндум толькі пачаўся—на яго ківаць няма сэнсу. Безумоўна, можа мільёны і пойдуць на арганізацыю выбараў, але гэта ўбачым восенню. Але к месцу будзе напомніць пра мільярды, якія знікаюць, або зусім не трапляюць у кішэні працоўных людзей, якіх рабуе ўлада, рабуюць дзеячы з мяккіх крэслаў. А колькі мільярдаў народных грошай ідзе на ўтрыманне войска, якое ў 4 разы большае па колькасці, чым па разумных разліках? А колькі мільярдаў ідзе на разбухшы непатрэбны кіраўнічы апарат, які трэба скараціць на 50—60%.

Аляксей Дзем'янкоў, старшыня Крапівеньскага сельскага Савета выказаў здагадку: «Упэўнены, што калі б у якой-небудзь вёсцы нашага сельсавета з'явіліся зборшчыкі подпісаў у падтрымку рэферэндуму, то аднадумцаў сярод сельскіх жыхароў яны наўрад ці знайшлі б». Тав. Дзем'янкоў вельмі ўпэўнены. Гэта яго справа. Але факт, з якім я сустрэўся ў 4 вёсках, зусім іншы. Думаю, што ў т. Дзем'янкова проста такое жаданне, але думкі не заўсёды адпавядаюць рэаліям, асабліва калі думаць без высноў і практычных абгрунтаванняў. Хачу адзначыць пра сяльчан такое. Сяльчане ў нашай дзяржаве атрымалі на душу насельніцтва мяса, малака, бульбы і іншых прадуктаў у 1991 годзе больш, чым у самай багатай дзяржаве—ЗША. А народ галадае пры нашым Вярхоўным Савеце і Урадзе. Можа не абсурд?

Намеснік Старшыні Савета Міністраў т. Мясніковіч 20 снежня 1991 года па радыё сказаў, што «Мы рашылі даць насельніцтву па 2 кг мяса па 12 руб.за кг, і па 2 кг масла па 8 руб., але мы падлічылі, што лепш даць 60 руб.» «Цэны ўзгоднены з Расіяй». Дык дзе ж тыя цэны? Дзе ж тое мяса і малако? Селянін вырабляе, а куды ўрад гэтае ўсё сплаўляе? Усё знікае.

А тым часам старшыня Савета Міністраў т. Кебіч 4 снежня 1991 года ў інтэрв'ю газеце «Звязда» сказаў: «Рыхтуем лібералізацыю цэн для ўстойлівасці народнай гаспадаркі». «Ненасычаны рынак настолькі вялікі, што калі павялічыць цэны ў 10 разоў, вытворчасць застанецца без тавару, яго вывезуць». Савет Міністраў паскупіўся даць людзям па 2 кг мяса з 11 вырабляемых, 2 кг масла. А т. Кебіч замест гэтага яшчэ ў снежні паабяцаў тавары і прадукты вывезці свядома, і свае намеры здзяйсняе. На каго працуе селянін? Што ён атрымлівае за сваю працу? Як ён сам жыве?

Народ усвядоміў, што кіраўніцтва дзяржавы, Саветы розных узроўняў абараняць інтарэсы насельніцтва не будуць, яны не здольны гэта зрабіць, не маюць жадання. Таму не наладжваецца кантроль над цэнамі, зарплатай і гандлем. Многія дэпутаты адхіліліся ад інтарэсаў выбаршчыкаў, забыліся пра абяцанні на перадвыбарных сходах. Вось чаму трэба адхіліць ад улады недэмакратычны, непрыгодны, нядзольны кіраваць Вярхоўны Савет, правесці выбары на дэмакратычнай аснове. Бо толькі новы прафесійны парламент зможа сфарміраваць Урад, які правядзе рэформы, карысныя працоўным, павысіць узровень жыцця, вызваліць з рабства, дасць сапраўдную адзнаку чалавечай працы, спыніць нацыянальную варожасць, выведзе палітыку з развала, эканоміку з тупіка. Беларускі народ заслужыў лепшага жыцця, але не атрымаў яго. Вынікамі яго працы карыстаюцца людзі нізкага гатунку.

Г. ГАЙКО,
былы старшыня калгаса «Ленінскі прызыў».

ЛЮДЗЬМІ

У Мінску створаны Антрыкрызісны камітэт (на выпадак пагрозы суверэнітэту Беларусі), які будзе працаваць на зменшэнне небяспекі як знешняй, так і ўнутранай. А такая небяспека ёсць у самой Рэспубліцы. Усё часцей кволыя парасткі нацыянальнага адраджэння залічваюць у праяўленне нацыяналістычнага, усё часцей у нашым горадзе на старонках пракамуністычных газет патрабуюць адмяніць Закон аб мовах, замацаваць у новай Канстытуцыі ў якасці дзяржаўнай і рускую, усё больш агалцелыя невукі з «Белай Русі» імкнуцца даказаць, што ніякай беларускай нацыі не існуе ўвогуле. А што робяць былыя дэпутаты былога Саюза і камуністы!

Пра гэта пры падпісанні пагаднення Антыкрызіснага камітэта як раз і сказаў Станіслаў Шушкевіч: «МЫ ПАВІННЫ УСВЯДОМІЦЬ, ШТО СЕННЯ НЕЛЬГА ГУЛЯЦЬ НІ Ў ЯКІЯ ПАЛІТЫЧНЫЯ ГУЛЬНІ. ЗНЕШНЯЯ ПАГРОЗА САПРАЎДЫ ІСНУЕ ЗАРАЗ ШТОГАДЗІННА... УЗНІКАЮЦЬ ПЭЎНЫЯ ГРУПЫ, ГУЧАЦЬ АГРЭСІЎНЫЯ ЗАЯВЫ, І НІХТО, НА ЖАЛЬ, ГЭТЫХ ЛЮДЗЕЙ НЕ АСАДЗІЦЬ».

Мусіць, настае час. Таму даём слова нашым чытачам.

СУПРАЦЬСТАЯЦЬ ВЫРАДЖЭННЮ

Нам вельмі баліць за нашу Бацькаўшчыну, нашу мову, гісторыю, нашу культуру. «Кіруючая і натхняючая» прывяла наш народ да жабрацтва, духоўнага выраджэння. Амаль знішчана мова, забыты традыцыі, толькі беларускага сала і бульбы ніхто не цураецца, а так нават і за народ ня лічаць.

Вялікая і магутная дзяржава ў час Вялікага Княства Літоўскага пад націскам расейскіх заваёўцаў ператварылася ў Паўночна-Заходні Край у XVIII стагодзьдзі. За час гэтых заваёў загінуў кожны другі беларус. Спынілі мангольскае нашэсьце, але загінулі ад войскаў маскоўскіх цароў. На жаль, мала хто ведае гэтую праўду. Дык як жа данесьці яе да людзей, каб і яны адчулі гонар за Беларусь, зьядналіся, адчулі б сябе людзьмі?

Менавіта гэтым і пачынае займацца Рубаўская суполка ТБМ.

Ініцыятыўная група пачала працу болей паўгода таму назад. Трэба было адшукаць зацікаўленых людзей, знайсьці месца для працы, вырашыць іншыя арганізацыйныя пытанні. Было шмат перашкод, некаторыя спрабавалі нават адшукаць нейкую таямнічую мэту стварэньня суполкі, але мы нечакана знайшлі падтрымку ў дырэктара Палаца культуры Л. С. Зволінскай. Было прадастаўлена памяшканне для паседжаньняў суполкі ТБМ.

Адбылася сустрэча з старшынёй Віцебскай рады ТБМ В. Арловым, плануецца сустрэча з М. Паўлавым, навуковым супрацоўнікам Віцебскага краязнаўчага музея. Суполкай быў прыняты зварот да кіраўнікоў прадпрыемстваў аб выкананьні «Закона аб мовах», да бацькоў аб стварэньні беларускамоўных груп у садах, класаў у школах.

Дарэчы, на працягу апошніх гадоў пры спробе арганізацыі беларускамоўнага класа ў Рубаўскай школе адказ матывавaўся дырэктарам і некаторымі настаўнікамі адсутнасцю падручнікаў. А нядаўна высветлілася, што школа некалькі гадоў запар атрымлівае беларускамоўныя падручнікі з разьліку на 2 класы кожны год. Цяжкасці толькі з падручнікамі гісторыі. Напэўна, гэта нават не адгаворка, а сабатаж, зладзейства.

На суполцы ўзнікла пытаньне аб некаторых тапанімічных назвах, асобныя захады ўжо зроблены.

Вялікую дапамогу аказалі сябры ТБМ у зборы подпісаў у падтрымку рэферэндума.

Заклікаем усіх людзей, неабыякавых да адраджэньня беларускай мовы, гісторыі, зьяднацца, бо толькі сумесна можна перамагчы, вывесьці наш народ з той багны, дзе мы апынуліся за апошнія 70 год.

Справа адраджэньня Беларусі—справа кожнага сумленнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

Васіль ІГНАЦЕНКА,
па даручэнню суполкі ТБМ г. п. Руба.

Как пришло такое

С большим удивлением прочел в «Витебском курьере» за 12 и 19 марта статью некоей М. Тарасевич «Кто мы и откуда». Тон ее, оскорбительный для коренного населения, просто шокировал. Представляю, что чувствовали бы русские, например, в Ленинграде, где я родился, доведись им услышать что-то подобное в свой адрес.

Если автор думает, что сделала доброе дело для русскоязычных граждан,—она глубоко заблуждается. Лично я ничем не проникся к ее идеям, кроме неприятия и отвращения. Слишком уж категоричен тон, а аргументы—надуманы и неубедительны.

Ну, например, в качестве одного из них М. Т. выносит суждение о том, что в существовании русского языка никто не сомневается (цитата не дословная). Но позвольте, разве факт подлинности существования русского обязательно должен исключать таковой же факт в отношении белорусского? Где тут логика? С детских лет нам твердили: три народа—три брата. И вдруг: один из братьев—фикция, «химера». Почти как у Горького: а был ли мальчик? Возникает сомнение: а действительно ли автор—«человек мыслящий», как она сама себя аттестует?

Не вызывает доверия и манера изложения. Читаешь и не можешь отделаться

Хлеб надзённы

«ГІСТАРЫЧНЫЯ АДКРЫЦЦІ Ю. ПАЗНЯКОВА»

Геніяльны І. В. Сталін шмат зрабіў за сваё жыцце, у тым ліку і ў навуцы. Кожны яго твор вывучалі з усіх бакоў тысячы вучоных і шмат з іх на гэтым стала і прафесарамі і акадэмікамі. Здавалася б, што сталінская спадчына вывучана дасканала яшчэ пры яго жыцці і ў ёй ужо нічога новага не вывудзіш, хоць разглядай кожную літару яго твораў пад мікраскопам.

Але ж, аказалася, зусім ня так! Знайшоўся вучоны і ў наш час, які зрабіў на творах Сталіна адкрыцці, даведаўшыся аб якіх нашы гісторыкі павінны заплакаць горкімі слязьмі. Высветлена, што мы, беларусы, ніякая ня нацыя, а «манкурты, не помнящие родства» (Дарэчы, гэты тэрмін чамусьці прыпісваецца З. Пазняку, а не Ч. Айтматаву). А беларусамі нас зрабіў ні хто іншы, як «бацька народаў». Мяркуйце самі: «великий отец народов в интересах высшей политики решил из шести уездов Минской губернии создать большую республику. Для большей верности в 1924 году он включил в ее состав Витебскую, Могилевскую, Гомельскую и Смоленскую области, а всех **не помнящих родства жителей записал белорусами».**

Робіць гэтае адкрыцце Ю. Пазнякоў і друкуе ў заснаванай гарадскім Саветам народных дэпутатаў газеце «Віцьбічы» (№ 30 ад 13.3.92 г.). Геніяльная знаходка геніяльнага вучонага ў геніяльных творах геніяльнага тварца! І як жа такое прагледзелі вучоныя ўсіх навук, што на працягу сарака год пасвіліся на «сталінскай ніве»? Гэта ж было б такім дасягненнем сталінскай навукі! Шкада толькі, што Ю. Пазнякоў крыху спазніўся са сваім «адкрыццём». Зрабіў бы ён такое «адкрыцце» хаця б гадоў сорак назад, не мінуць бы яму, як і Лысенку, званняў і лаўрэата, і акадэміка, і Героя. А сёння такое адкрыцце не ацэніць ніякі ЦК і ніякая Акадэмія, бо скончылася эпоха «вялікіх сталінскіх адкрыццяў».

Дарэчы, Ю. Пазнякоў на гэтым гістарычным «адкрыцці» не спыняецца. Ён спрабуе ўнесці значна большы ўклад у гістарычную навуку (пэўна ж Расійскую, бо Беларусі ён не прызнае). У тым жа артыкуле ён сцвярджае, што «Во времена Великого княжества Литовского на балцкой языческой основе, под мощным влиянием древнерусской культуры сформировалась народность крещеных литовцев, пруссов и ятвягов, в последствии принявших унию и латинский алфавит». Гэта таксама штосці новае і цікавае і аб «крещеных литовцах» і аб «мощном влиянии древнерусской культуры», пад націскам якой гэтыя літоўцы чамусьці прынялі унію і лацінскі алфавіт. І дзе тут здрадніца з Ю. Пазняковым Я. Карскаму, які аж тры тамы напісаў аб беларусах, ці таму ж М. Ермаловічу. Сядзеў, бедны, аж дваццаць год у архівах, сляпіўся, разбіраючы старажытныя хронікі, спрабуючы даказаць, што ліцвіны—гэта зусім не балты і жылі яны дзесці ў раёне Карэліч, Міра (аж да Маладзечна). Яцвягі, прусы і жамойты жылі значна паўночней. Як быццам бы даказаў. І вучоныя гісторыкі як быццам бы згадзіліся з гэтым. Дык не! Прыйшоў Ю. Пазнякоў і ўсё перакрэсліў.

Арыгінальная трактоўка Ю. Пазнякова і уніі з Польшчай. Гэта ж «Литовские феодалы, чтобы не потерять завоеванных земель, заключили унию с Польшей». Аўтар чамусьці не ўдакладняе, аб якой уніі ідзе гаворка. Калі аб Крэўскай, дык у ёй больш зацікаўлены былі палякі, бо ім цяжка было бараніцца ад крыжакоў. Калі аб Брэсцкай (Берасцейскай), дык прычым тут «Літоўскія феадалы», калі гэта была унія царкоўная. А калі аб Люблінскай, то бараніцца трэба было ад маскалёў, якія ўсё часцей і часцей нішчылі нашы гарады і вёскі.

Як разумець Ю. Пазнякова, які піша, што «До конца XVII века католическая церковь не распространялась дальше линии Браслав-Минск-Пинск» і тут жа сцвярджае, што ў 1581 годзе ў Полацку адкрываецца езуіцкі калегіум і пачынаецца «гонение на православие и русский язык». Як ні як, да пачатку XVII стагоддзя заставалася яшчэ шмат часу, а ўжо пачалася ганенні далёка за «пазнякоўскай лініяй».

Дзіўна таксама і тое, што Ю. Пазнякоў не ведае розніцы ў значэнні старажытных і сучасных слоў. «Русь» Х стагоддзя і нават сярэдніх вякоў гэта тое ж самае, што Русь сучасная. І ў Кіеўскай Русі і ў Белай Русі, тэрытарыяльнае значэнне якой на працягу вякоў значна мянялася, жылі зусім не расейцы. І старажытныя балцкія прусы—гэта не тыя прусы, якія жылі ў нямецкай дзяржаве Прусія, што існавала ў цэнтры Еўропы да першай сусветнай вайны. Дый старажытныя рымляне—не тое ж, што сучасныя румыны, хаця слова румын паходзіць ад слова рымлянін.

А што датычыць беларусаў, то агульнавядома, што яны аж да XIX стагоддзя (а сям-там і пазней) зваліся ліцвінамі, ці беларусцамі (нават у маскоўскім палоне!). Дарэчы, і Адам Міцкевіч лічыў сябе ліцвінам, а заснавальнік даваеннай Польшчы Пілсудскі да рэвалюцыі лічыў сябе беларусам.

ЗВАЦЦА

от мысли: «На каком языке это написано? Русский ли это?» Фразы—куцые, какие-то рубленые; такое впечатление, будто каждое слово дается «выпускнице белорусской СШ» с большим трудом (а может СШ—тоже т. н.?).

И поневоле приходит

в голову?

мысль, что М. Тарасевич—яркий пример того, как человек, получивший «возможность включиться в процесс русского национального возрождения», не только не возродился, но, наоборот,—выродился. Обучение в «минском вузе» явно не пошло впрок «внучке крестьян с Полотчины», и сомневаюсь, что она сможет принести что-то значительное в культуру, к которой якобы стремится.

Ведь характер-то у нее—явно не русский.

Взять, к примеру, хотя бы предложение автора именовать коренных жителей гудами, «только не белорусами». Представляю, как бы отнеслись к подобной идее родители моей жены, сельские учителя с Лепельщины! И вообще, разве русскому человеку, тем более интеллигенту, могло бы прийти в голову подобное?

Читая первую часть «статьи», я с ужасом думал: «Неужели русский это написал?» Оказалось—нет. И слава богу, ибо не приведи господь принадлежать с подобным человеком к одному роду-племени.

А. СКВОРЦОВ,
инженер, 27 лет,
житель Республики Беларусь с полуторагодовым стажем,
счастливый отец двухлетнего беларусика.

✦

Вяселле.
Глыбоцкі раён

✦

СВЯТА ЎТВАРЭННЯ БНР У ВІЦЕБСКУ

У светлы і святочны для кожнага беларуса дзень абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі 25 сакавіка ў абласным навукова-метадычным цэнтры народнай творчасці ўрачыста адкрылася персанальная выстава выкладчыка ВДПІ Юрыя Аляксандравіча Якімовіча пад характэрнай назваю «Дойлідства Беларусі».

Шматгадовае глыбокае вывучэнне старажытнай беларускай архітэктуры, работа мастака ў апошні час сінтэзуюцца ў карцінах Юрыя Аляксандравіча. І ў выніку аўтар у рэалістычных пейзажах дойлідства выразна, ярка, узвышана адлюстроўвае выдатную культуру Бацькаўшчыны, якая перажывае другое адраджэнне пасля гістарычнага Акту 1918 года.

* * *

Святкаванне 74-х угодкаў незалежнасці Беларусі працягвалася ў драмтэатры, дзе адбыўся рок-канцэрт беларускамоўных гуртоў «Грунвальд», «Грамада», «Мясцовы час» і салістаў з Віцебска дый Полацка. Мясцовая публіка шчыра вітала выканаўцаў.

Юрась СЬЦЯПАНАЎ.

Кніга аб гісторыі Грамады

Выдавецтва «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя» выпусціла ілюстраваную кнігу аднаго з лідэраў нашага нацыянальна-вызваленчага руху Антона Луцкевіча (1884—1946) «За дваццаць пяць гадоў (1903—1928): Успаміны аб працы першых беларускіх палітычных арганізацыяў: Беларуская рэвалюцыйная грамада, Беларуская сацыялістычная грамада». Упершыню гэты гістарычны твор быў надрукаваны ў Вільні ў 1928 годзе. Ен апавядае пра першыя беларускія арганізацыі левага накірунку, якія займалі вядучае мейсца ў нашым нацыянальна-вызвольным руху першае паловы XX ст. Выданне цікавае для сучасных палітыкаў, гісторыкаў, краязнаўцаў.

Ю. ТУТЭЙШЫ.

Дык як жа нам быць са сваёй беларускасцю? З нашай гераічнай гісторыяй, старажытнай культурай і нашай мовай? Можа і сапраўды адрачыся ад усяго, залічыць сябе да «жителей не помнящих родства», сабраць «народны сход» у тым жа Віцебску і папрасіць матухну Расію прыняць блудных манкуртаў у лона вялікага рускага народа!

Калі нямецкі фізік В. К. Рэнтген, адкрыўшы гама-выпраманенне, названае пасля яго іменем, апісаў свае адкрыццё на маленькім аркушыку паперы, ды так, што на працягу ста год ніхто практычна нічога новага да яго апісання не дадаў, ен стаў адразу і вялікім фізікам, і членам многіх акадэмій, і лаўрэатам Нобелеўскай прэміі, то Ю. Пазнякоў, апісаўшы на такім жа аркушы паперы сваю «тэорыю» ўзнікнення беларусаў, можа стаць хіба толькі лаўрэатам газеты «Віцьбічы», якая існуе пад дахам Віцебскага гарадскога Савета народных дэпутатаў і дазваляе ганьбіць і беларускі народ і яго гісторыю.

І. ФУРСЕВІЧ.
г. Докшыцы.

Дэбют

Нарадзілася на Пастаўшчыне (в. Тузбіца). Пасля заканчэння філфака БДУ імя У. І. Леніна працуе настаўніцай роднай мовы і літаратуры ў сярэдняй школе № 39 г. Віцебска. Газета «Выбар» прапануе ўвазе чытачоў падборку вершаў паэтэсы.

Алена ГІНЬКО

Жывеш не вечна, чалавек...
М. Багдановіч.

Бягуць і пляскочуць іскрыстыя
хвалі...
Жыццё пачынае на досвітку свет.
А ў доміку белым паэт памірае
Г кнігу трымае ў руках—запавет.

Сіроцтва. Хвароба. Юнацтва.
Чужына.
Чаго застаецца чакаць ад жыцця?
Усяго дваццаць шэсць... А ў яго
за плячыма—
Сусвет дум людскіх і агонь
пачуцця.

Жыццё для такіх—гэта міг, гэта
знічка.
Да скону працуюць, палаюць,
гараць.
Не трэба ім лаўраў, вянцоў
самавітых,
Затое сумленне не змогуць
прадаць.

З радзімай матулі ён зліўся душою
І з болем яе, і з яе хараством.
Ен жыў на чужыне, а думкай.
тугою,
Дзе Белая Русь, там блукаў
васільком.

І толькі з крыніцы тае, што ля
Гродна.
Удосталь мог смагу сваю
наталіць.
...І думы, і талент, і сілы—
народу!

З Радзімай у сэрцы памерці!
А... жыць?...

Жыць вечна не будзе ніхто,
чалавеча.
Ды й справа не ў тым, колькі год
ты пражыў.

Жыццё ўзнагародзіць, жыццём—
і калечыць.
Ты ў родную глебу зярно
палажыў?!
Ці бачыш ты сэнс і ці чуеш патрэбу
Прыносіць карысць не сабе,
а другім?
...Вось так, ні за што... Дзеля
сонца! для неба!
За справу аддаць, што было
дарагім.

І верыць упэўнена: зернейка тое,
Што так бескарысна ў сэрцы
дрыжыць,
Дасць парасткі добрыя, штосьці
святое,
За што не шкада і жыццё
палажыць!

...Ў хвіліны пакуты, бяссілля.
адчаю
Зайчора і ўчора, і сёння—не раз—
Адну за другой я старонкі
гартаю—
Максімавых думак і сэрца наказ.

* * *

Замільгаў маяком у тумане
І патух, бы з лучыны агонь.
Дармавога бывае замнога,
А каштоўнага—
на далонь.

Цераз бераг круты пераскочыў,
Пад круцізнай вада вірыць,
Хтось зачаста мазоліць вочы,
Ну, а нехта—і не глядзіць.

Затрымаешся на паўстанку
І спазніўся на цэлы лёс...
Накукуе зязюля-абманка,
Каб мне шчасцейка ты прынёс.

ТАБЕ

Суквецце промняў сонечных,
Бальзам расы світанкавай,
Дугі абшар вясёлкавы,
З галінкі лепшы плод;
Блакіт пралескі першае,
Вярбінкі ціхі задумак,
Лясны пашумак хвойкавы
І верасовы мёд;
Вады крынічнай лекавай,
Травы мяккой мурожнае,
Зары—заранкі яснае
І зелля ад нягод;
Мядовай светлай радасці,
Шчымліва чыстай вернасці,
Кахання і цяпла—Табе!
—А... я...?
—Журба ў журбе...

НЕ ХАЧУ

І НЕ МАГУ

Так не хачу цябе губляць...
Нічога ж я не прадпрымаю,
Каб затрымаць і захаваць,
Бо раз не лёс—не захаваю.
Я не хачу цябе губляць...

Так не хачу цябе кахаць.
Ужо увагі не звяртаю.
Ўсё спапяліць і растаптаць!
І ведаць нават не жадаю!...
...Я не хачу цябе губляць.

Я не магу цябе забыць,
Хоць толькі к гэтаму імкнуся.
Убачыш: з'еду назаўжды,
Прайду і, вер, не азірнуся...
...Я не магу цябе забыць.

Так не хачу цябе губляць...
Так не хачу цябе кахаць...
...І не магу цябе забыць.

* * *

Ўскалыхне незвычайным святлом
Хараство чарадзейнай пралескі:..
Затуманены позірк вачэй
Не схавае імжа занавескі.

Пранікае струмень дабрыні
Навылёт праз збалелае сэрца,
Камяніцай было што тады,
Калі думаў: «Яно адамкнецца»...

Разліецца пяшчота ракой,
Дзе туга перамешана з болем.
Захачу я цябе адазваць...
—Позна, любая... Хопіць! Даволі.

Задрыжыць насцярожаны птах—
Неахвотна вяртацца ў зімку.
Хоць імчэй кроў пульсуе ў скронь,
Сэрца зноўку зрабілася...
льдзінкай.

Справа нумар адзін

«... сучасная, яшчэ далёка не суверэнная дзяржава павінна карэнным чынам перабудавацца, з тым каб цалкам падпарадкаваць сябе інтарэсам сваёй нацыі. Дзяржава і толькі яна, можа выратаваць беларускі народ як самабытную нацыю ад поўнай пагібелі. Прычым разгортваць працу на падвядзенню трывалага нацыянальнага падмурка трэба не кабінетным стылем, а праз актыўнае далучэнне да гэтай архіважнай справы як мага большай колькасці людзей, аператыўным і грунтоўным асвятленнем сродкамі масавай інфармацыі ўсіх пытанняў, што могуць узнікнуць на дадзеным шляху.

Дзяржава, якая добра разумее, лічыць для сябе справай нумар адзін нацыянальна-культурнае адраджэнне свайго народа, павінна рабіць усё магчымае і нават немагчымае па стварэнню спрыяльных умоў для даследавання, выкладання і распаўсюджвання ведаў па яго гісторыі, бо народ, адлучаны ад свайго мінулага, здольны толькі да немінучага нацыянальнага заняпаду, а не стaлення.

Набыты сусветнай гісторыяй вопыт сведчыць, што ні ў якім выпадку нельга пачынаць выратаванне народа як самабытнай людской супольнасці толькі тады, калі ўжо будуць рэалізаваны асноўныя, вузлавыя пытанні ў эканоміцы. Гэтыя два працэсы павінны ажыццяўляцца раўнацэнна, бо проста немагчыма вызначыць, які з іх з'яўляецца галоўным».

Леанід ЛЫЧ,
вядучы навуковы супрацоўнік інстытута гісторыі АН Беларусі,
доктар гістарычных навук.

...И В ХИЖИНАХ НЕ ВСЕ ДРЕМАЛИ

О характере нашего воровства

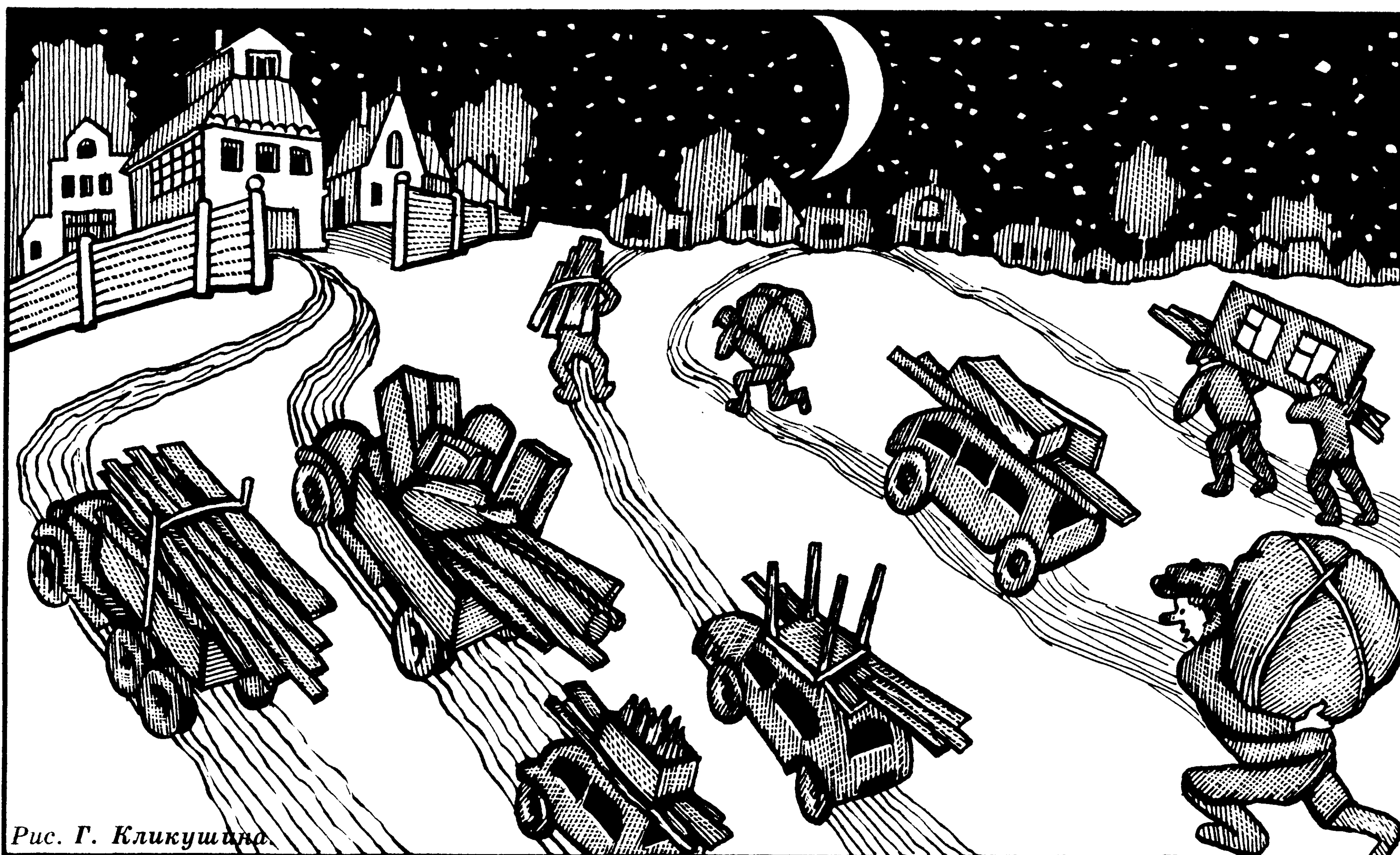

Рис. Г. Кликушина.

На старости лет мой сосед вдруг понял, почему в его квартире нет ковров, изящной мебели, под окном дома не блестят «Жигули», а пенсии не хватает «на это дорогое мясо».

—И дачный участок,— вздыхает он,—не взял потому, что садовый домик на зарплату бы не построил, а приворовывать как другие, не имел возможности.

—А кто эти «другие»?— спрашиваю у соседа.

—Так их много. Есть такая пословица: «хто каля чаго ходзіць, той у тое і ўкачаецца». Повар возле мяса ходит, сыродел около сыра... А я вот на заводе работал... Несли и оттуда, кто доступ имел, а я не мог. Как-то попросили у мастера разрешения взять пару досок от старой упаковки, чтобы сарай в подвале подремонтировать. Так он шум поднял, мол, попробуй, только возьми, судить будем!... А потом машину таких досок себе на дачу уволок. Хорошие были доски, от импортных грузов, строганые. Меня их грузить в кузов заставили.

—И что с такими мастерами-ворюгами делать?— спрашиваю у соседа.

—Как что, гнать бы их с завода в три шеи!

—А вот, говоришь, дачу построить не имел возможности... Какой?

—Ну, был бы я шофером или кладовщиком...

—Или мастером?

—У мастера тоже возможность есть. И машину он выпишет на час, а потом вози хоть день. И связи у него. Наш мастер хороший домик построил. Задаром.

Нет, пожалуй, в нашей жизни лучше не копаться! Увязнешь, поскольку мудрецы верно подметили, что если что-то запутает дурак, распутает умный, но если умный запутает... Лучше всего от этих проблем убегать на рыбалку (на Зароновском озере вон щуки по 6 (шесть) килограммов берутся!).

Но разговор с соседом я затеял, имея при себе письмо-сигнал о воровстве из г. Сенно от С. Прокоповича, в котором он дает удивительно точную характеристику «текущего момента»: «... руководящие товарищи, разворовывая, закрывают глаза на воровство, которое приняло массовый характер».

Вот вам и ответ на еще один вопрос, которым, к сожалению, не озадачилось общество: почему зарубежные организаторы гуманитарной помощи не доверяют ее распределять нашим властям, а делают это сами.

Явление воровства в соцлагере уникальное. Наверняка книга рекордов когда-то внесет в свои реестры ошеломляющие факты, как определенный, но обширный контингент наших соотечественников, пользуясь служебным положением, (и по их правосудию на совершенно законных основаниях) разворовал, промотал, прогулял богатейшую страну. (Вот отчего Союз нерушимый развалился, а не усилиями Горбачева—Ельцина). Время решит, кто попадет в эту книгу: прапорщик ли СА (СНГ), который, согласно народным наблюдениям, до обеда высматривает, что вынести из расположения части, а после обеда решает, как это сделать; работники ли агропрома (может быть из-за рекордного количества проведенных семинаров—отдыхов под рюмочку, уху и гармонь передовика производства)... Но нельзя объять необъятное, равно как и назвать сегодня все виды и жанры воровства на предприятиях и учреждениях Страны Советов, которое за 70 лет из захудалого кружка самодеятельности переродилось в определенный и оригинальный вид искусства. И конечно же, застенчивый завхоз 2-го дома Старсобеса Александр Яковлевич, прародитель использования советского служебного положения в корыстных целях, —бледная фигура на фоне стальных кораблей, увозивших из СССР за границу высококачественные нефтепродукты, оформленные как дешевый мазут.

В связи с этим не могут не войти в историю также наглость и бесстыдство благодетелей, которые более полувека манили, звали соотечественников в светлую даль, но когда нашлись люди, разглядели, что завели они народ в непроходимое болото, и сказали во всеуслышание об этом, невзоровствующие молодчики их же стали цинично обвинять во всех грехах, провоцируя гражданский конфликт. (Поздно, товарищи, многие прозрели, им уже не затуманить головы равенством и братством. И они не уступят насилию лжи!).

Пожалуй, самое парадоксальное в этой ситуации то, что находятся люди из хижин, которые, стоя по колено в трясине, ищут причину своих бед в сегодняшних событиях и подпевают невзорово-парфеновским лицедеям. Да полноте ж, товарищи, вслушайтесь вы в речи, всмотритесь в глаза этих соловьев-разбойников!

И все же, кто эти товарищи? Уж не те ли воришки, которых устраивал принцип распределения при незабвенном социализме: от каждого по способностям—каждому по занимаемой должности.

Видит Бог, оценить сегодня гражданский поступок жителя г. Сенно некому. Его возмутил факт использования служебного транспорта в личных целях. (Редакция обращалась в сенненскую прокуратуру, где подтвердили: несколько таких фактов выявлено, хотя доказать их чрезвычайно трудно. Есть надежда в скором времени узнать фамилии вояжеров на госавтотранспорте).

Но только ли это происходит в Сенно, Докшицах, Витебске... Советско-партийная забота о себе дело тонкое, разумеется, никогда не предавалась огласке. Ведь у дармовой кормушки строители самого справедливого в мире общества. Трехэтажные, дачи, построили в удивительно сжатые сроки, и надо же, так вовремя, перед самым подорожанием стройматериалов. Теперь, небось, довольные, руки потирают: не пропали денежки... Вот бы чернобыльцев в эти дачи заселить!

Конечно же, догадываясь о том, что творится в дворцах, народ в хижинах тоже не дремлет. Воровать учились быстро, многие—без отрыва от производства. Тащили (и сегодня тащат) кто что может: гвозди, муку, бетон, сахар, колготки, котлеты... Сама социалистическая система способствовала бурному развитию этого промысла, который в народе перестал считаться позорным.

Старики учили молодежь: у человека красть нехорошо, а у такого государства, как наше... Это можно. Все равно ведь пропадет: зерно ли под открытым небом, цемент ли, ссыпанный на землю... Так что бери смело, но только днем, на виду у всех. Потому что днем берут, а вот ночью... Это уже воровство будет.

И брали. Опять же, более честные граждане за бутылку водки «доставали» у менее честных все, что необходимо было в хозяйстве: лес, доски, дрова, уголь, картошку... А потом друг перед другом хвастались, как задарма пришло все это. Было ведь это, было.

Помнится как-то КПСС озаботилось и начало борьбу с мелкими воришками, окрестив их несунами, но потом Леонид Ильич махнул рукой, мол кирпич, украденный своим рабочим, за границу не уйдет. Сознательно или нет, но под этим взмахом руки в народе гибли последние клетки человеческого достоинства. Результат скоро даст о себе знать.

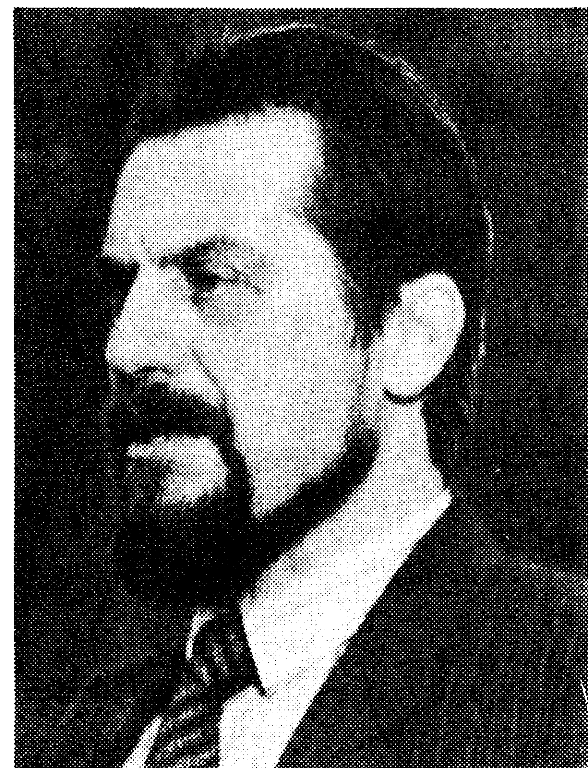
Как-то трудно себе представить высокооплачиваемого обеспеченного, хорошо одетого рабочего, который тайком уносит в карманах уворованные гвозди или перебрасывает через забор мясокомбината кусок говядины. Это к тому, что наш труженик в незабвенные времена считался лучше всех. Но порядочность от обеспеченности происходит.

И сегодня только можно с удивлением и радостью отметить, что многие, очень многие не замечают, что живут в нищете, не поступились при развитии социализма совестью. Им и продолжать род человеческий на этой несчастной 1/6 части суши. Только бы пережить сегодняшнюю дележку, ведь когда собаки грызутся за кость, они опасны для окружающих.

Да, а характер воровства нашего (у простого народа) был доброжелательный, честный, открытый, никто никому не мешал, каждый своим «делом» занимался, даже помогали друг другу... Как-то жаль теперь, что при рынке за клок соломы и то платить придется... А то, бывало, заплатишь за один кубометр леса, а бери хоть вагон...

П. ЛИСТОПАД.

Хто ёсць хто

«Будучае нацыі—у нашых дзецях,—перакананы Вадзім Пятровіч Баршчэўскі,—але, каб іх паўнацэнна выхоўваць, нельга забываць і аб саміх настаўніках». Таму не выпадкова, што намеснік дырэктара вучылішча алімпійскага рэзерву, выкладчык рускай мовы і літаратуры В. П. Баршчэўскі—старшыня настаўніцкага страйкама горада—стаў актыўным абаронцам сацыяльных правоў педагогаў у паляпшэнні іх матэрыяльнага становішча.

ГРЕШНИК №1

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

«**Берия:** Я легко сходился с женщинами, имел многочисленные связи, непродолжительные. Этих женщин привозили ко мне на дом, к ним я никогда не заходил. Доставляли мне их Саркисов и Надарая, особенно Саркисов.

Руденко: По вашему указанию Саркисов и Надарая вели списки ваших любовниц. Вы подтверждаете это?

Берия: Подтверждаю.

Руденко: Вам предъявляется девять списков, в которых значатся 62 женщины. Это списки ваших сожительниц?

Берия: Большинство женщин, которые значатся в этих списках, мои сожительницы. Списки составлены за ряд лет.

Руденко: Вы признаете, что превратили свой дом в притон разврата, а свою личную охрану в сводников?

Берия: Дом я не превратил в притон, а что Саркисов и Надарая использовались для сводничества,—это факт...».

Надо сказать, что упомянутые тогдашним Генеральным прокурором СССР Р. А. Руденко списки из 62 фамилий были далеко не полными. Когда следствие состыковало все обнаруженные списки и присовокупило сюда агентурную информацию, то число установленных любовниц Лаврентия Павловича возросло до 221. Кого там только не было—и спортсменки в ранге чемпионок мира и Европы, и официантки, и певицы, и комсомольские функционерши, и прима-балерины, и проститутки, и жены известных деятелей культуры, и домохозяйки, и киноактрисы, и отличившиеся на войне летчицы, и врачи с медсестрами, и студентки, и научные работники, и даже школьницы. Где он их находил? Где придется. С кем-то знакомился в официальной обстановке, а в основном, как уже говорилось, не утруждал себя черновой работой, передоверяя ее чинам из личной охраны.

«Знакомство с женщинами Берия завязывал различными способами,—показал на допросе полковник госбезопасности Саркисов.—Как правило, такие знакомства намечались во время его прогулок».

Однажды Саркисова спешно вызвали с партийного собрания—Берия позвонил из Кремля и последними словами костерил за то, что Саркисов отвлекается на всякую ерунду, когда ему, Берии, приспичило пообщаться с дамой.

На допросах большинство женщин, чьи фамилии фигурировали в списках Саркисова и Надарая, показали, что соглашались на физиологические контакты с Берией из боязни за свое будущее. Не уверен, что все они говорили искренне, поскольку кое-кто извлек из этих отношений очевидную пользу, а некоторые, как я уяснил из материалов уголовного дела, страшно гордились близостью к знаменитому человеку, верному соратнику товарища Сталина. Трудно поверить в то, чтобы женщина, из боязни уступившая домогательствам Берии, буквально на следующий же день хвастала подругам, чем ее поили и кормили в особняке и как Лаврентий Павлович показал себя в постели. Впрочем, нашлись и те, которые без ложной скромности признавались в том, что сожительствовали с Берией из любопытства и получали удовольствие, так сказать, полным рублем.

Использовал ли Берия свое служебное положение как средство давления на женщин? После его ареста некий гражданин Х. со ссылкой на инженера П. сигнализировал, что Берия якобы принуждал к сожительству солистку Тбилисского оперного театра С., угрожая в противном случае воспрепятствовать награждению орденом Ленина, к которому она представлялась. Правда, ни сама певица, ни кто-либо другой этого не подтвердили. А что его безграничные возможности упрощали ситуацию до предела—это не вызывает сомнений и характеризует Берию как законченного циника. Для пущей убедительности приведу такие примеры.

«Посещала особняк Берии В., жена известного артиста,—показал на следствии полковник госбезопасности Надарая, заместитель начальника личной охраны Берии.—Однажды Берия вызвал мужа В. к себе на Лубянку, и он до утра ждал «приема», а в это время Саркисов отвез его жену в особняк, где она всю ночь провела с Берией. Утром мужу В. сказали, что Берия занят и не может его принять. Всю ту ночь я продежурил в кабинете Берии, поэтому мне известен этот факт».

Не менее показателен и случай, рассказанный гражданкой К., домохозяйкой:

«Я встретилась с Берией при следующих обстоятельствах. Хоронили А. А. Жданова. Я видела с балкона траурную процессию. Видела Берию, который шел у гроба Жданова, нес гроб на Красную площадь. И вот в то время, когда с Красной площади еще доносились звуки траурных мелодий, Берия позвонил ко мне домой и сказал, что сейчас заедет. Считая, что кто-то подшучивает надо мною, я спустилась вниз в домашнем платье, имея в виду строго отчитать шутников за неуместные шутки. Каково же было мое удивление, когда в машине, остановившейся у моего дома, я увидела Берию. Я лишилась дара речи, забыла поздороваться с ним, машинально села в автомобиль. Я была буквально потрясена и сказала: «Как же так? На Красной площади такое печальное событие, а вы?...» Берия ответил: «Когда сталкиваешься с грустным, то стремишься к живому».

Впечатлительность и простодушие гражданки К.—отдельная тема, ее едва ли нужно касаться. А отношение Берии к смерти Жданова в русле нашего исследования... Здесь уместен авторский комментарий. В борьбе за власть Жданов изрядно потеснил Берию и отстранил его от руководства органами госбезопасности. Лаврентий Павлович, естественно, затаил злобу и, надо полагать, не слишком горевал по поводу смерти Жданова. Для него она, эта смерть, скорее была праздником, торжеством, а не тризной, поэтому, прилюдно выказав подобающую скорбь, он прямо из Мавзолея Ленина позвонил гражданке К. насчет рандеву.

А теперь несколько слов о том, как Берия «стремился к живому».

«...Лежа со мной в кровати, Берия спрашивал: «А кто твои приятельницы? Как они выглядят, какие у них глаза, фигурка, темперамент? Приезжай ко мне с ними вместе, и мы вместе ляжем в постельку»,—вспоминала домохозяйка К.—Все это Берия сопровождал циничными комментариями в очень грубой, неприличной форме. Берия находил особое удовольствие выражаться нецензурно и страшно хотел, чтобы я также произносила нецензурные слова. Он очень просил меня об этом, но я не согласилась...».

Где женщины, там трата денег. Как же Берия выходил из положения? Особой щедростью он не отличался, во всяком случае за государственный счет. Проституткам Саркисов и Надарая, по их словам, платили за визит к Берии от 100 до 250 рублей, неукоснительно придерживаясь действовавших в то время «тарифных ставок», а что касается тех женщин, которые не претендовали на поденную плату, то подарками их не баловали. Кому-то Берия дарил цветы, кому-то—сибирского котенка, а ценностями там и не пахло.

«Рита была сожительницей Берии,—рассказывал на следствии полковник Саркисов.—На квартире у Берии, сидя за столом во время ужина, Рита в моем присутствии просила Берию достать ей золото для зубов ее матери. Берия обратил ее просьбы в шутку и сказал, что стальные зубы гораздо лучше и прочнее».

Но черствым человеком он не был. В подтверждение приведу выдержки из показаний гражданки М., артистки ансамбля Всесоюзного радио:

«Берия имел со мной интимную связь. Он как-то раз спросил меня, почему я живу в Подольске. Я ответила, что в Москве у меня нет жилплощади. Берия сказал: «подумаем». В следующую нашу встречу Берия сказал: «Напишите заявление на мое имя, я вам помогу». Я отдала заявление и через месяц напомнила о нем Саркисову. На другой день мне позвонили и велели прийти за ордером в Хозотдел Совета Министров СССР. Так я получила жилплощадь на улице Чкалова, где сейчас и живу. Когда я потом обратилась к Берии и сказала, что моя мать спрашивает, кому говорить спасибо, то Берия ответил: «Скажи—Советской власти...».

Сопоставление этих двух эпизодов позволит сделать вывод: Берия, по-видимому, считал, что золотые зубы—баловство, тогда как жилье—дело, жизненная необходимость. И еще—у Берии только под конец жизни появились крупные суммы денег. Об этом, в частности, свидетельствует фрагмент протокола допроса:

«**Руденко:** Вы сифилисом болели?

Берия: я заразился сифилисом в период войны, кажется, в 1943 году, и прошел курс лечения.

Руденко: Теперь перейдем к иным обстоятельствам, характеризующим ваше моральное падение. Скажите, до проведения кредитной реформы в 1947 году вы были осведомлены о ней?

Берия: Знал.

Руденко: Вы признаете, что, используя в преступных корыстных целях эту вашу осведомленность, дали задание Людвигову поместить в сберкассу ваши деньги в сумме 40 тысяч рублей, чтобы избежать переоценки?

Берия: Раз Людвигов говорит, наверное, дал.

Руденко: Считаете ли вы эти ваши действия преступными?

Берия: Безусловно».

Ничуть не оспаривая того, что Берия совершил должностное преступление, хочу отметить следующее—в 1947 году 40 тысяч рублей были не Бог весть какими деньгами, а это значит, что Берия не был богачом и что в этом отношении отцы-основатели казарменного социализма не шли ни в какое сравнение с «прорабами» развитого социализма.

Чтобы окончательно снять вопросы о материальном благосостоянии Берии, довожу до сведения читателей, что хранителем денежных сбережений Берии являлся полковник госбезопасности Людвигов, начальник секретариата МВД СССР, у которого при аресте изъяли сберкнижку с вкладом в сумме 363 тысячи рублей. Происхождение этих денег было очевидным: в качестве заместителя Председателя Совета Министров СССР Берия ежемесячно получал не только твердый оклад 8 тысяч рублей, но и не облагаемую налогами дотацию в размере 20 тысяч рублей; кроме того, в начале пятидесятых годов ему по решению правительства выдали две премии (150 и 100 тысяч рублей) за участие в создании атомного оружия.

А насчет заболевания сифилисом можно с малой долей иронии сказать словами старинной поговорки—на войне без убитых не бывает. Кстати, Берия страдал не только от сифилиса. Врач Мкыртыч Карапетович Ванцян, с 1926 года по 1953 год возглавлявший санитарный отдел ГПУ—НКВД—НКГБ—МГБ Грузии, показал на следствии, что примерно в 1932 году Берия заболел гонореей, причем эта болезнь была у него хронической, на протяжении двух-трех лет.

Если кто-то из читателей сочтет эти сведения сенсационными, то, вероятно, только потому, что речь идет о члене Политбюро. Впрочем, что мы знаем о личной жизни власть имущих людей того периода нашей истории? Почти ничего. В свое время завидную прыть являл всесоюзный староста М. И. Калинин—показная простота и морализаторство на тему коммунистического воспитания молодежи не мешали ему вдосталь наслаждаться прелестями опереточных примадонн. Вот, пожалуй, и все. Более известны случаи горького пьянства среди олигархов, но кого у нас этим удивишь?

В неустанном сексуальном поиске Берия был настолько горазд на выдумку, что озадачивал не только своих партнерш, но и бывалых военных следователей, которым довелось работать с десятками свидетельниц. Специфический язык юристов заметно уступает живой человеческой речи, поэтому при изучении протоколов допросов кое-где попадаешь в тупик. Приведу пример из показаний гражданки Ж.:

«Берия предложил мне сношение противоестественным способом, от чего я отказалась. Тогда он предложил другой, тоже противоестественный способ, на что я согласилась».

Противозачаточные средства в те времена были самыми примитивными и Берией отвергались. Когда же его партнерши «залетали», что случалось довольно часто, им в порядке исключения делали аборты в лечебных учреждениях МВД СССР, о чем заботился полковник Саркисов. Если же в душу Саркисова закрадывались подозрения о том, что произошло это не от Лаврентия Павловича, он безжалостно отказывал просительницам, потрясая имевшейся у него справкой, что Берия не способен к деторождению.

Были у Берии и внебрачные дети. Одного из них за год до войны под чужой фамилией поместили в детский дом на окраине Москвы, а другого, появившегося на свет десять лет спустя, Берия предложил отдать на воспитание в деревню, что не встретило понимания матери. О деревне я упомянул только потому, что в данном случае у Лаврентия Павловича проявилось идиллическое, книжное представление о колхозницах, о полногрудых сельских кормилицах, о здоровой крестьянской пище и т. д.

Приведенный мною термин «книжное представление» к Берии применим лишь отчасти, ибо Лаврентий Павлович редко посвящал свой досуг чтению, предпочитая, как уже отмечалось, более активные формы отдыха. А в перерывах между постельными развлечениями он с очередной дамой и полковниками Саркисовым и Надарая с азартом играл в подкидного дурачка, запускал глаз в чужие карты. Если учесть, что у полковников на двоих со скрипом набиралось десять классов средней школы, да и дамы особой культурой не отличались, то можно представить себе, как радовали Лаврентия Павловича жаркие карточные баталии. В собеседницах Берия не нуждался, для него отбирали женщин исходя только из возраста—до 24 лет. Любовницы подолгу не удерживались. За исключением тех, кто обнаруживал знойный темперамент и высшую постельную квалификацию. В этой связи замечу, что больше других нравилась Берии проститутка по кличке «Белла», для проформы числившаяся официанткой московского кафе № 612. Ее, по словам охранников из «девятки», Лаврентий Павлович уважительно именовал «профессором».

Уже знакомая читателям артистка радиокомитета М., которой Берия помог перебраться из Подольска в Москву, из чувств благодарности и сама отдавалась Лаврентию Павловичу, и поставляла ему своих приятельниц. Во время последней их встречи 24 или 25 июня 1953 года (точную дату она не запомнила) М. получила заказ на красивую подругу со сроком исполнения трое суток, однако групповой секс не состоялся—Берию уже арестовали. Сам по себе этот факт, конечно, не определяет, был заговор Берии или нет. Но, по сути, он идеально укладывается в рамки анализа доказательной базы обвинения, чему посвящена следующая глава. В самом деле, трудно допустить, чтобы человек, вознамерившийся буквально на днях осуществить государственный переворот, как ни в чем не бывало развлекается со случайными женщинами, тогда как ему надлежит день и ночь дирижировать заговорщиками и прослеживать каждый шаг противников.

Кирилл СТОЛЯРОВ.

«Неделя», № 3, 1992 г.

Рэзананс

Чаму мне шкада «товарища»?

Заўсёды з «цікавасцю» бяру ў рукі свежы нумар «Віцебскага рабочага» і адшукваю ў ім матэрыялы Л. Саратокіна. Пазнаю і тыя, пад якімі не стаіць яго прозвішча, але добра адчуваецца рука гэтага чалавека і спосаб мысленьня, а таксама здольнасць бачыць, аналізаваць і ацэньваць факты. Запомніўся яго рэпартаж са «святкаваньня» чарговай гадавіны кастрычніцкага перавароту ў Маскве. Ах, колькі захапленьня выклікалі тыя падзеі ў Л. Саратокіна. З якім задавальненнем ён пералічваў сталінска-бальшавіцкія лозунгі, узнятыя над галовамі ветэранаў-камуністаў, як са слязьмі на вачах падпяваў ён рэвалюцыйныя песні, як ядавіта лаяў «так званых» дэмакратаў» і «дэмакратычную» прэсу, за тое, што першыя развалілі «адзіны і непарушны», а другая «пудрыць» мазгі даверліваму народу, звальваючы ўсе беды, абрынутыя на нас, на ні ў чым не павінную ленінскую партыю.

Прачытаў гэты сьлязліва-захлёбвальны ў адносінах да камуністаў і саркастычна-ядавіты ў адрас «так званых дэмакратаў» матэрыял і... не раззлаваўся на аўтара, не абурыўся і нават не пасмяяўся. Мне стала шкада гэтага чалавека ўчарашняга дня. Так, я не абмовіўся, менавіта ўчарашняга дня, не здольнага бачыць сённяшнія рэаліі, змен не толькі геапалітычных, але і ў светаўспрыманні нашага народа. Здаецца мне, што Л. Саратокін ніяк не ўсвядоміць, што менавіта дзякуючы «так званай дэмакратычнай» прэсе і дэмакратам з вачэй народа зняты бальшавіцкія ідэалагічныя шоры, што менавіта дзякуючы дэмакратызацыі грамадства людзі атрымалі магчымасць знаёміцца з рознымі думкамі наконт адной і той жа падзеі і самастойна рабіць вывады. І паверце, колькі б Л. Саратокін у сваіх матэрыялах не цвярдзіў, што дэмакраты развалілі камуністычную таталітарную імперыю, яму мала хто паверыць. Імперыю да краху ўпэўнена вяла «напраўляючая і накіроўваючая сіла», вярхушка якой праядала і прапівала нафтадолары, не дбаючы пра дзень заўтрашні, пра развіццё тэхнікі і тэхналогіі на прадпрыемствах, занятых выпускам спажывецкіх тавараў. Адзіна, што больш-менш развівалася, гэта ваенна-прамысловы комплекс, які не горш за «родную» кампартыю аслабляў нашу эканоміку. Таму мы і маем зараз тое, што маем, і дэмакраты тут ні пры чым. Развал імперыі давяршылі гэкачэпісты. Але Л. Саратокін разам з дзядамі—ветэранамі кампартыі гэтага не могуць усвядоміць. Яны дудзяць у адну дуду, што ва ўсім вінаваты дэмакраты, а ў нас у рэспубліцы яшчэ і бэнээфаўцы.

Возьмем, напрыклад, матэрыял Л. Саратокіна «Грамадзянская мужнасць дэпутатаў...» («Віцебскі рабочы» за 7 сакавіка). Зноў абвінавачванні ў адрас дэмакратычнай прэсы, на старонках якой могуць выступаць толькі тыя, хто «не бачыць альтэрнатывы рынку, капіталізацыі»... Не хоча Л. Саратокін заўважаць, што той жа шведскі, нямецкі ды і амерыканскі капіталізм больш сацыяльны і сацыялістычны, чым былы наш, камуністычны, з гулагаўскім рабствам ды дзяржаўным прыгонам на прадпрыемствах і ў калгасах-саўгасах.

Абвінавачваюцца дэмакраты і ў тым, што 60 працэнтаў сыравіны амаль за бясцэнак заганяецца за мяжу. І забываецца тое, што гэта выконваюцца ранейшыя міждзяржаўныя дамовы на пастаўку сыравіны, заключаныя яшчэ пры Ільічу-ІІ і яго наступнікамі.

Ах, якія мужныя дэпутаты, захапляецца аўтар, яны нават насмеліліся падтрымаць ініцыятыву групы народных дэпутатаў СССР і шматтысячнага мітынгу працоўных Масквы і **абавязаць** народных дэпутатаў СССР ад Віцебскай вобласці прыняць удзел... і звярнуцца да працоўных калектываў вобласці накіраваць сваіх прадстаўнікоў на Усенароднае Веча ў Маскву, і нават правесці з'езд у Віцебску, прамаўчаўшы аб тым, што ахову дэлегатаў забяспечаць дэсантнікі-афіцэры (якія і духам не ведалі пра гэта). (Пра гэта прагучаўшае на сходзе запэўніванне пісалі і «Народная газета» і «Народнае слова»).

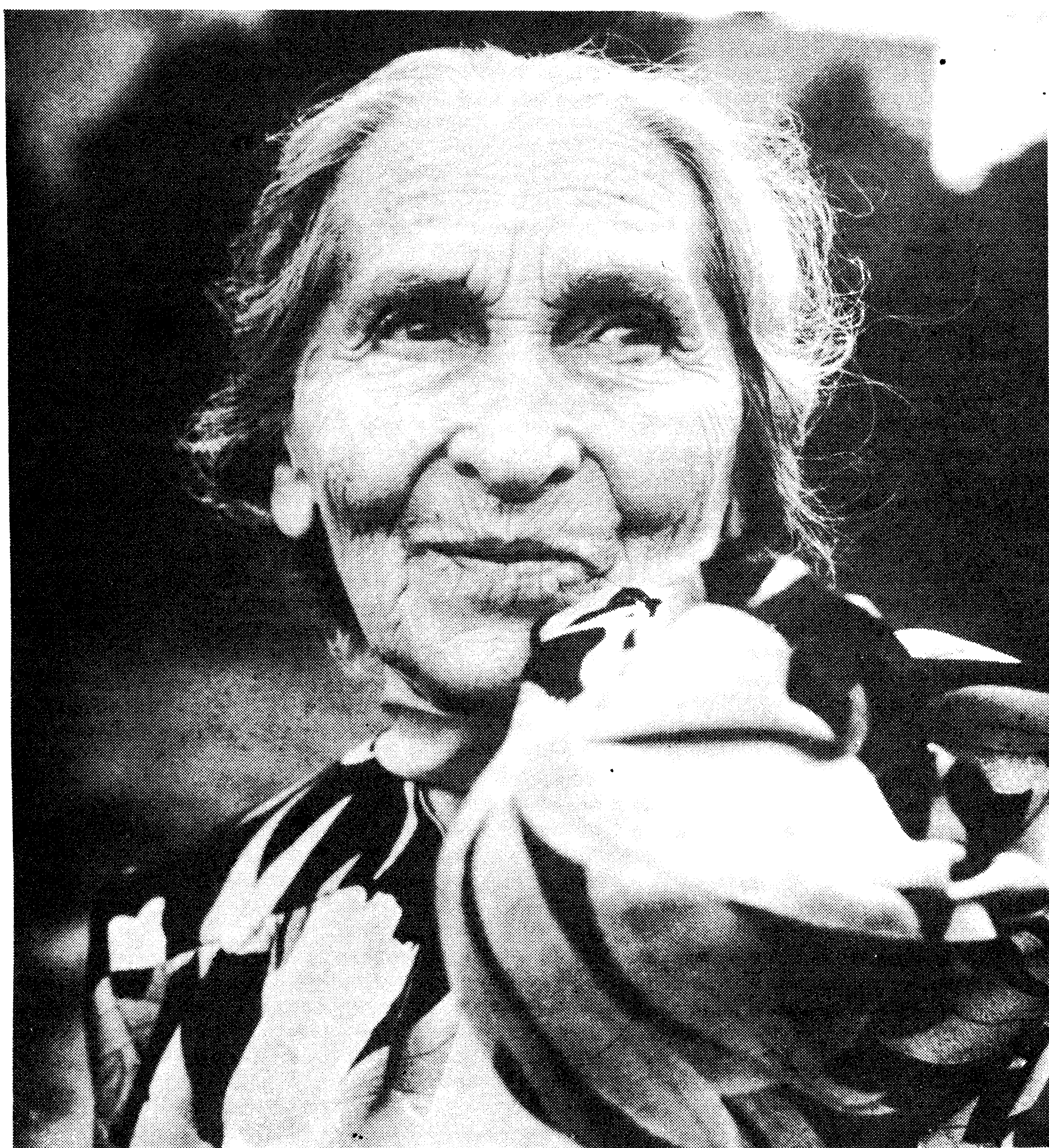
Прамаўчаў Л. Саратокін і пра тое, хто выступае з ініцыятывай склікання з'езда, а гэта народныя дэпутаты, якіх не выбіраў народ, якія трапілі ў лік народных па партыйных спісах ды іншымі не надта сумленнымі шляхамі. Як, напрыклад, былы першы сакратар Віцебскага абкома КПБ Грыгор'еў. Калі яго вылучэнне ў народныя па волі народа не адбылося ў Браслаўскім раёне, яго тут жа вылучылі ў Глыбоцкім. А каб забяспечыць абранне, канкурэнту, паважанаму на глыбоччыне кіраўніку гаспадаркі імя Ціміразева Сясіцкаму давялося «добраахвотна» зняць сваю кандыдатуру. І толькі тады Грыгор'еў набраў крыху больш 50 працэнтаў галасоў.

Маскоўскія і расейскія партыйна-імперскія «народныя» дэпутаты, вядома ж, імкнуцца ажывіць загінуўшую імперыю, каб зноў усталяваць сваё панаванне і над Расеяй, і над ваколіцамі. А ці трэба гэта нам? Дзе лягчэй навесці парадак і ўсталяваць дабрабыт: у шмат і пярэста заселеным інтэрнаце, ці ва ўласнай сям'і і кватэры, як вы думаеце, товарищь Л. Саратокін? На «нашым полі калгасным», ці на ўласных сотках? Дык чаму ж у вас такая настальгія па сканаўшай імперыі? Куды вы і за чым нас клічаце?

А дарэчы, каму я задаю гэтыя пытанні. Наўрад ці яны дапамогуць Л. Саратокіну цвяроза паглядзець на свет і рэзка адмовіцца ад імперска-бальшавіцкага мыслення. Так што, працягвайце ў тым жа духу, товарищь Саратокін, смяшыце народ.

І яшчэ цікава, да якіх жа выданняў вы адносіце «Віцебскі рабочы»? Хаця і без адказу, па вашых матэрыялах бачна, што гэта за газета.

Гаўрыла ПОЛАЦКІ.

Стэфанія Міхайлаўна Станюта — старэйшына беларускага мастацтва. Здымак зроблен летась у час гастроляў Купалаўскага тэатра ў Віцебску.

Следующий номер газеты выйдет 15 апреля 1992 года.

УЧРЕДИТЕЛЬ:
Витебский городской клуб избирателей «За демократические выборы».

Главный редактор
Леонид ЦВИКА

Художник Г. Кликушин.
Фотографии М. Михайлова.
Адрес редакции: 210601, г. Витебск, ул. Гоголя, 17, тел. 37-35-06, 37-28-44.

Авторы опубликованных материалов несут ответственность за подбор и точность приведенных фактов, цитат, экономико-статистических данных, имен собственных, географических названий и прочих сведений, а также за то, что в материалах не содержится данных, не подлежащих открытой публикации.

Редакция может опубликовать статьи в порядке обсуждения, не разделяя точку зрения автора.

Рукописи не возвращаются и не рецензируются.

Текущий счет редакции № 200700962 в Витебском коммерческом банке («Виткомбанк»). Код (МФО) банка 150801701.

Газета набрана и отпечатана офсетным способом в Витебской укрупненной типографии им. Коминтерна: гор. Витебск, ул. Щербакова-Набережная, 6.

Полиграфисты: **В. Корунас, Т. Халеева, Л. Дроздова, А. Каспорович, Д. Малышев, Б. Платовский.**

Номер подписан к печати 31.03.92 г. в 17.15.

Зак.1588 Тираж 2500.

Цена 40 коп.